

Budapest

Magyar Nemzeti Múzeum

BÁCSKA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Novisad, Trg. Oslobođenja 3. szám. (Wagner palota.) Telefonszám: 137, éjjel 488. Sürgőnycim: „Délbácska”, Novisad

SAD, 1925 SZEPTEMBER 30.

SZERDA

226. szám

Előfizetési ára: egy óra 40, három óra 120, fél évre 240 és egész évre 480 dinár. Kéziratokat nem adunk vissza. Egyes szám ára: 1.50 dinár

Kommunista puccs.

A magyarországi kommunista párt bécsi kongresszusa elhatározta, hogy az ország teljesen megérett a bolsevista forradalomra s Rákosi Mátyás vezetése alatt bizottságot küldött ki, amely megszervezte a tanácsköztársaság visszaállítását. Mindez úgy hangzik, mintha az elmegyógyászati klinika valamely kórtörténete mellől közölnék le egy adalékot. Csak-hogy ezuttal nem egy szánandó örület víziójáról van szó, hanem komoly távirati jelentésekről, amelyek a jelek szerint körülbelül fedik is a tényeket. A budapesti rendőrség, ugylátszik, nem nagyon tuzok akkor, amikor nagyszabású kommunista puccsterről küld híreket világszerte. Rákosi Mátyás harmincéves fiatalember, egykor magántisztviselő, a kommün alatt kereskedelmi népbiztos és valamelyik vörös hadtest parancsnoka, halálos ítélettel a fején álnéven visszatért Magyarországra. Négyeszer járta meg az utat s mindeddig sikerült kikerünie a rendőrség éberségét. Tizezer tagot szervezett be a kommunista pártba, abban az időben, amikor Magyarországon sulyos büntetés jár már az egyszerű tényéért is annak, ha valaki belép a kommunista pártba Rohamcsapatot állított fel, nyomdája volt, amely ontotta a röpiratokat, lakásán fegyvereket és egyéb gyilkos szerszámokat találtak. Rákosi Mátyásék tehát szabályosan felkészültek arra, hogy megrendezék 1919 reprizét.

Az oroszországi propaganda az utóbbi időben egész Európában megerősödött, különösen azokban az államokban, amelyek közel vannak az orosz tanácsköztársasághoz. Két év előtt még úgy látszott, hogy az orosz forradalom elérte a kulináció pontját s most már arra fogja koncentrálni erőit, hogy önmagát konszolidálja. Lenin betegsége és halála előtt általában közelinek látszott az időpont, amelyben összehívják az alkotmányozó nemzetgyűlést s alkotmányos alapépitményt teremtenek a forradalom eredményei alá. Ha Oroszország valóban átalakult volna demokratikus köztársasággá, akkor ennek a folyamatnak beláthatatlan következménye lett volna az új Európa kialakulására. A mai európai ember kulturájának legmélyebb színeit az orosz íróktől kapta s felmérhetetlen az a hatás, amelyet az orosz szellem Európára gyakorolt. Ha az a nemzet, melynek művészete a legemberibb minden művészetek között, a kulturális rokonszenv erejét egy legemberibb politikai rendszer bevezetésével tudta volna e példamutatás ellenállhatatlan hatáskörébe felfokozni, akkor néhány esztendő alatt egész Európa demokratikus átalakulását érhették volna meg.

Am a mi generációnk nem született arra, hogy meglássa az ígért földjét. Oroszországban nem jelentkezett az a Napoleon, aki bátor kézzel leépítette volna a diktatúrát s megtartva azokat az eredményeket, amelyeket a cárizmus politikai hatalmának megsemmisítése jelent, egy szabad és népies világhatalom eleven erejét belekapcsolta volna Európa politikai vérkeringésébe. A forradalmak tragikuma az, hogy túl akarják élni önmagukat, — a forradalmárok tragikuma pedig, hogy kormányozniok kell, ha hatalomra kerülnek. A kormányzás pedig rendfenntartást és építést jelent, szóval olyan tevékenységet, amelynek lelki alapjai homlokegyenest ellenkeznek a forradalmárok lelki beren-

dezkedésével. Amde emberi gyengeség, hogy senki sem ismeri a maga lelki készségének határait, s a forradalmár hatalmon akar maradni akkor is, amikor forradalmának eredményeit már a csendes szervezés és nyugalmas építkezés emberei tudnak csak megtartani és tovább építeni.

A politikát pedig emberek csinálják s az orosz szovjet emberei ma már éppolyan öncélnak tartják a hatalom korlátlan megtartását, mint annak idején az abszolút monarchia császára. Minthogy pedig nyilvánvaló, hogy az

orosz proletárdiktatúrának előbb-utóbb össze kell omlania, ha nem épít le idejében, vagy nem sikerül lánggra lobbantania az egész világot, a túlforradalom fanatikusai újabb erőfeszítéseket tesznek, hogy aláaknázzák a polgári országok államrendjét s a vörös hadsereg nem elég erős ahhoz, hogy meg merje kockáztatni Oroszország benyomulását a többi Európába, akkor a kommunista propaganda segítségével Európát akarják beömlésztetni a kommunista Oroszországba.

Nem a belpolitikai válság miatt szakította meg a király a dalmáciai utazását

Rádics nem utazik Párisba

Beogradi tudósítónk jelenti: Politikai körökben nagy feltűnéssel tárgyalták azt a hírt, hogy a király állítólag a felmerült fontos belpolitikai ügyek miatt megrövidítette dalmáciai útját és hogy a programtól eltérően már október elején tér vissza Beogradba. Az ellenzék körében már az a hír is volt elterjedve, hogy a király visszatérése után azonnal új kormány alakul, széles koncentrációs alapon. A kormányhoz közelálló körök a leghatározottabban cáfolják az ellenzék híresztelését és megállapítják, hogy a királyi pár azért rövidítette meg utazási programját, mert a tulhosszura nyuló ut úgy a királyt, valamint a királynőt is rendkívül elfárasztotta. A királyi pár egy későbbi időpontban fogja meglátogatni azokat a vidé-

keket, amelyeket most el kellett kerülnie.

Rádics nem utazik Párisba

Mint ismeretes, Rádics István Genfben Párisba akart utazni, de a legutolsó pillanatban megváltoztatta szándékát. A beogradi „Recs” megállapítja, hogy Rádics útja a francia kormánykörök kívánságára maradt el, mert Rádics legutóbbi genfi beszédében sulyosan megsértette Franciaországot. Nincsics külügyminiszter a napokban utazik Párisba, hogy ott mértékadó helyen Rádics hibáját kimagyarázza.

Uj kormány Albániában

Tirsnai jelentések szerint Ahmed bég Zogu új kormányt alakított, amelyben Totolani Teodor foglalta el a külügyi tárcát.

BEVONUL A NACIONALIZMUS AZ OVODÁKBA IS

Szerb-német sovinizta roham egy magyar zárda ellen

Apácából német nemzeti agitátor — Hogyan vonult be a „német tagozat” a noviszádi Miaszszonyunk zárdába — Ovodás-gyermekek az utcán

A magyar oktatásügy legfanatikusabb elenségei sem tagadhatják, hogy a novisadi Miaszszonyunk-zárda évtizedes működése alatt valószínűleg emelt a nevelésnek és oktatásnak. A zárda iskolái minden időben szigorúan csak hivatásuknak éltek azokkal a világi élet kétes örömeiről lemondott apáccal együtt, akik a zárda falain belül a gyermeksereg oktatását végzik. A hűvös, csöndes és békés zárda a legkiválóbb oktatásügyi intézménye a városnak, s az évvégi záróvizsgák minden időben meggyőző bizonyítékai voltak annak, hogy ebben az intézetben minden más cél kiküszöbölésével valóban csak az ideális nevelés és oktatás szempontjai dominálnak. Erről az intézetről nem mertük hinni soha, hogy valaha is belekerülhet annak a sovén iskolapolitikának sodrába, amely sikerrel domborítja ki ugyan a nacionalista szempontokat, de elsodorja az oktatás és nevelés legszebb értékeit. A zárda helyiségeivel ujjabban állandó kísérletezés folyik. Egyszer szerb, máskor német osztályokat helyeznek oda, egyáltalán nem ügyelve arra, hogy minden háttérrel számára kikerülhetetlen morális kötelesség figyelemmel és tekintettel lenni az intézet zárda jellegére. Tapasztalataink és meggyőződésekünk szerint azonban a novisadi Miaszszonyunk

nyunk zárda ellen intézett rendszeres támadásoknak az a célja, hogy a katolikus magyarság által alapított intézet zárda- és magyar-jellegét megszüntessék. A sovinizmus szempontjai nincsenek tekintettel arra, hogy egyetemes érték minden kultúrterjesztmény. A Pribicevics által inaugurált közoktatásügyi politika kizárólag az államnyelven történő oktatást tekintti nyereségnek, s megdöbbenéssel vagyunk kénytelenek tudomásul venni, hogy a novisadi német polgárság egy jelentéktelen, de hivatalos támogatást élvező töredéke sokkal szívesebben veszi az államnyelven, mint az anyanyelven való oktatást. Távol áll tőlünk az ellen tiltakozni, hogy a magyar vagy német növendékek elsajátítsák az államnyelvet, amelynek tudása mindenkinek egyaránt érdeke és kötelessége. Akkor azonban, amikor azt kell látnunk, hogy a német polgárok egy részének feleslegesen felbuzgó német nacionalizmusa a magyar oktatásügy rovására ellenünk használja fel a szerb nacionalizmus iskolapolitikáját, joggal, egyben kötelességszerűleg tiltakozunk egy német részről történő olyan kísérletezés ellen, amely végeredményben egy magyarok által alapított magyar iskolát fenyeget pusztulással.

A zárdában állandó névvegyelemzés fo-

lyik egyrészt a tanfelügyelő személyes irányítása mellett, másrészt a zárda német tagozata egyik tanítónőjének, Laubert kisasszonyának „szigorú” felügyelete alatt. Laubert kisasszony német nacionalista szempontjai csupán azóta ilyen kézzelfoghatóak, amióta kilépett rendjéből, s amióta szükségét látja annak, hogy nacionalista felfogásában is a napi politika fentebbi ismert szempontjai domináljanak. A zárda német tagozata ezen „erősségének” működésére egyebekben a legközelebb visszatérünk.

A Miasszonyunk-zárdában egyebekben évek óta működik egy gyermekóvó is. Az idén kétszázötvenhét (217) gyermeket irattak be. A „tanév” elején azonban megjelent Petrovics tanfelügyelő, aki felsőbb utasításra hivatkozással kijelentette, hogy a kisgyermekek közül csupán 130 (százharminc) maradhat az óvodában, s ezek közül 60 délelőtt, 70 pedig délután oktatandó. A véletlenül ottlévő többi kislányt pedig azonnal, minden felügyelet nélkül haza kellett bocsájtani. Hogy a forgalmas utcákon felügyelet

nélkül hazasétáló kisgyermekük közül egyet sem ért szerencsétlenség, az nem annak a felesleges hivatalos aggodalmaskodásnak érdeme, amely nem akar hatvanál több ovodást egy szobában megtűrni. Hogy a hivatalos jóindulat következtében milyen helyzet állt elő, arra jellemző az a panasz, amelyet egy szegény magyar asszony sirt ma el a „Délbácska” szerkesztőségében.

— Házakhoz járok dolgozni, — mondotta az asszony — és nincs kire hagyynom három éves kislányomat. Magammal nem vihetem, mert akadályoz a munkában. A zárda óvodájában egész nap felügyelet alatt lehetett volna, s a kedves testvérek ebéddel is ellátták volna. Most egyszerre hazaküldték. Nem járhat óvodába. *Hogy munkába mehessek, oda kell köztönnöm mindennap az ágyhoz...*

Száz és száz ilyen „apró” tragédia sir emberség és elégtétel után. Vajjon tud-e ezekről a tanfelügyelő úr?

*

A KISS VILMOS AFFÉR EPILÓGUSA

A noviszádi tábla szabadlábra helyezte Kiss Vilmost

A főállamügyész bünvádi eljárást indít a hitelezők ellen

Dr. Jociés Milorád főügyész és dr. Szekulics Milán ügyvéd szenzációs beszédei — A tábla a legerélyesebben megbélyegezte az uszorásokat, akik 1200 százalékos kamatot kértek Kiss Vilmostól

Körülbelül másfél évvel ezelőtt óriási szenzációt keltett Novisadon Kiss Vilmos nagyszabású kospénz manipulációja, amelyből kifolyólag az ismert novisádi gyógyszerészt tartóztatták és többrendbeli csalás miatt perbe fogták. Akkoriban szinte legendaszerű hírnévre tett szert Kiss Vilmos keserűsége, amely valójában nem is létezett és amely ürügyül szolgált Kiss Vilmos ügyleteinek lebonyolítására. A novisádi társaság legismertebb tagjai tömegesen hordták a súlyos ezresekért Kiss Vilmoshoz, hogy a gyár jövedelmében részesüljenek s Kiss, aki alapjában jóhiszeműen járt el, busásan fizette a kamatokat hitelezőinek, akik vérszemet kapva 300—1200 százalékos kamatokat követeltek befektetett tőkéjük után. Valóságos uszora hadjáratot indítottak a könnyelmű patikus ellen, aki kezdetben csak fizette a horribilis kamatokat, amíg pénze volt. Rengetegen meggazdagodtak Kiss üzleteiből kifolyólag csak Kissnek nem maradt semmije, mert állandóan az itt-ott mutatkozó réseket kellett betömnie az újonnan felkinált kölcsönösszegekkel és részesedésekkel, s végül azok jártak rosszul, akik legutoljára adták össze a pénzt, hogy Kissnél kamatoztassák.

A novisádi törvényszék a tavasz elején tartotta meg a főtárgyalást Kiss Vilmos nagy port felvert ügyében. Már a tárgyalás tolyamán igazolódott be, hogy inkább az uszorásoknak, nem pedig Kiss Vilmosnak kellett volna a vádlottak padjára kerülniök.

A pénzhajhászok és lelketlen spekulánsok egész légijója működött közre Kiss Vilmos panamáin, aki valóságos áldozata lett a novisádi zsarolóknak. Szekulics Milán dr. már az elsőfokú tárgyaláson mutatott reá a társadalom ezen szomorú jelenségeire, de a törvényszék büntetőtanácsa nem helyezkedett erre az álláspontra és miután Kiss Vilmos tényleg család követett el annyiban, hogy a nála elhelyezett tőkék egy részét saját céljaira használta fel, két évi fegyházra ítélte a vádlottat.

Tegnap délelőtt a másodfokú bíróság foglalkozott Kiss Vilmos fellebbezésével. A fellebbezési bíróság elnöke dr. Gyurgyev Boskó, referensbíró dr. Petrics, szavazóbíró dr. Radonics voltak. A vádat dr. Jociés Milorád képviselte, a védelmet dr. Szekulics Milán látta el.

A tárgyalás egyike a legérdekesebb és jogászai szempontból a legjellegzetesebb perügye volt a novisádi táblának. A főügyész, aki magasabb etikai szempontokra helyezkedett vádbeszédében inkább védő — mint vádbeszédet tartott a vádlott ellen. Kiemelte, hogy az uszorások okozták Kiss Vilmos egyéni bukását.

Kemény szavakkal bélyegezte meg a spekulánsok mahinációit és kijelentette, hogy

bünvádi eljárást indít mindazok ellen, akik az eddig lefolytatott vizsgálat alapján uszorakamatok felszámításával anyagi előnyt biztosítottak maguknak.

A bíróságoknak az eddiginél nagyobb eréllyel kell szembeállniok az uszorával, spekulációval és a szomorú társadalmi jelenségekkel, mert csak ilyen módon lehet a hasonló kiüzeseknek elejét venni.

Dr. Szekulics Milán, a híres novisádi kriminalista, közel egyórás a szenzáció erejével ható védőbeszédében rámutatott azokra a jelenségekre, amelyek a hirtelen meggazdagodás utáni hajszában megfertőzték a társadalom összes rétegeit. Kiss Vilmos részben bűnös ugyan, de áldozata a lelketlen kufároknak, akik tőkét akartak kovácsolni Kiss könnyelműségéből. Rámutatott az erkölcsi krízisre és a pszichológiai háttérre, amelyek lehetővé teszik a gazdasági kinővéseket. Kiss csak egyik áldozata a mai társadalmi jelenségeknek és azoknak, akik hálójába kerítették a gyenge jellemű, de jóhiszeműen eljáró embert.

A bíróság teljes egészében akceptálta a védőügyvéd állásponjtját, nemkülönben a főügyész fejtegetéseit; a vádlott büntetését 2 évi fegyházról leszállította másfél évi börtönrre és a vádlott azonnali szabadlábra helyezését rendelte el.

Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság ítéletét alaki okokból kellett megváltoztatni, mert a bíróság nem alkalmazta a büntetőtörvénykönyv 92. §-át amely szerint az enyhítő körülmények túlsúlyban vannak, súlyosbító körülményeket pedig nem lehetett találni. Az enyhítő körülmények pedig az uszorások machinációjában gyökeredeznek, akik valósággal körülfonták a vádlottat, hogy minél magasabb kamatokat préseljenek ki belőle.

Az ítélet általános megnyugvást keltett, jogász körökben valósággal megtapsolták Dr. Gyurgyev Boskó enunciacióját.

Miután az ítéletben úgy az ügyész, mint a vádlott és védője megnyugodtak, az nyomban jogerőssé vált. *Kiss Vilmost még délelőtt szabadlábra helyezték.* A szerencsétlen patikus pontosan másfél évet töltött az ügyészség fogházában s kiszabadulása után boldogan sietett családjá körébe, ahol felesége már türelmetlenül várta.

Olvassa a Délbácskát!

A „Jutarnji List” a kormány munkaprogramjának megvalósításában látja a politikai helyzet megszilárdítását. Ha ezidőszert bizonyos szélcsend is észlelhető politikai körökben, mégis már üzemben vannak az összes motorerők, amelyek összpontosítják az októberi politikai kampányra szükséges energiát. Még bizonytalan, milyen irányban fog fejlődni a politikai helyzet s azt sem lehet megjósolni, vajjon létrejön-e a kormány rekonstrukciója, vagy sem. Nem lehet megállapítani, vajjon a rekonstrukciót Pasics fogja-e követelni vagy Radics, vagy mindketten, vagy egyik sem. Csak annyi bizonyos, hogy az új választások kérdése a közeljövőben nem jöhet szóba, bármennyire is kívánják bizonyos oldalról. A választások kérdése nem aktuális és nem jöhet számításba azért, mert a nemzet többsége határozottan ellenzi az új választásokat. A kormánynak ezek szerint a következő feladatai vannak: A parlament többsége, amelyből megalakult a kormány, azonnal hozzáfog a pozitív parlamenti munkához. A többség kötelessége olyan törvényjavaslatok előterjesztése, amelyek a mult hibáit kiküszöbölve a politikai, szociális és gazdasági konszolidációt biztosítják az egész országban. A kormány és a kormány pártjai kell, hogy arra az álláspontra helyezkedjenek, hogy senkinek sem áll jogában a kormány működését akadályozni és olyan propagandában résztvenni, mely ellentétben van az ország érdekeivel. A kormánynak nem szabad visszariadnia semmi eszköztől, hogy a munka zavartalan menetét biztosítsa és ugyanazzal a jelszóval kell indulnia a harcba, amelyet az ellenzék dobott a politikai közvéleménybe: „Nincs kegyelem”. És ezt a jelszót mindenki-vel szemben kell alkalmaznia, kivétel nélkül bárkivel szemben, aki az ország létérdekeit akarja veszélyeztetni.

A „Reč” megállapítja, hogy a radikális párt akkor követte el a legnagyobb bünt és árusult saját hazájával szemben, amikor a Rádics párttal kompromisszumot kötött.

A megegyezéssel olyan szégyent hoztak a radikálisok az országra, amely páratlan a világ történetében. A radikálisok küldték Genbe Rádicsot, mint a jugoszláv delegáció egyik vezetőtagját és Rádics arra használta fel genfi tartózkodását, hogy súlyosan megsértette Franciaországot, ellenünk hangolta Angliát és durván megtámadta Amerikát. Rádics magatartása kínos feltűnést keltett Genfben s a nagyhatalmak képviselői nyíltan hangoztatták keserű csalódásukat delegációikkal szemben. És mindazokért a radikálisok viselik a felelősséget, velük együtt pedig Nincsic is, aki közismert könnyelműségével intézi már évek óta külügyi politikánkat. Rádicsnak azonban nagyobb ambíciói is voltak; egy nyilvános előadás keretében elsikasztotta Macedóniát és a macedónokat egyszerűen odaitélte Bulgáriának. Ezekért is a radikálisok viselik a felelősséget, a radikális párt tagjai, a radikális miniszterek és a kabinet elnöke, Pasics Nikola is. A nemzet soha sem fogja a radikálisoknak megbocsájtani, hogy ilyen szégyenletes munkában segítkezett nyújtották Rádicsnak. A demokrata párt gondoskodni fog róla, hogy a nép legszélesebb rétegei tudomást szerezzenek a radikális párt árusásáról.

A „Novosti” erősen támadja Pribicevics aknamunkáját, aki csak egyenletlenséget akar szítani a horvátok és szerbek között. Értsék már meg az emberek, hogy országunkban a horvátoknak ép olyan jogai vannak, mint a szerbeknek s hogy ez a föld ép úgy a horvátoké, mint a szerbeké. Nem hazafias cselekedet a multat bolygatni, hanem igéni kötelességünk fátyolt borítani a mult tévedéseire és közös, együttes erővel megalapozni a szebb és boldogabb jövőt, amelyre ép olyan szükségük van a szerbeknek mint a horvátoknak. Aki ezeket nem akarja megérteni, ellensége saját hazájának.

KISEBBSÉGEK

(—) **A tanító mint életbiztosítási ügynök.** Kassáról jelentik: A szlovenszki magyar tanítók egyesülete az elmúlt vasárnap rendkívül viharos és elkeseredett hangulatban lefolyt kongresszust tartott Érsekújvárott. Az egyik tanító rendkívül érdekes beszédében többek között a következőket mondotta:

— Az a társadalom, amelynek a tanító életbiztosítási ügynöke, összefenntartó küzdelmében kulturális katoná kikapozója, aki egyik kezében ásóval a műveltség talaját teszi porhanyóbbá, másik kezében karddal a nemzeti élet elleni támadásokat veri vissza, vajjon megtette-e kötelességét a tanítóival szemben? A nagy vagyonok birtokosai nem érdeklődnek a tanító, az elbocsátott nyugdíjas, az éhező özvegy sorsa iránt. Egyesek erejükön felül adakoznak, de *a többség teljes nemzeti lethargiában csupán öncéljainak él.*

A lendületes beszédet a jelen voltak viharosan megtapsolták.

(—) **Mikor fog megjavulni az erdélyi magyarság helyzete.**

Kolozsvárról jelentik: Az erdélyi magyar sajtóban az utóbbi időkben sok szó esik a Magyar Párt és az Avarescu-párt között Csucsán kötött paktumról. A lapok úgy tudják, hogy az egyezményt felbontják, miután a magyarság a kormányzópárttal készült paktumot kötni. Ezekkel a hírekkel szemben most Ugron István, a Magyar Párt elnöke leszögezte, hogy úgy a kormányzópárttal, mint a nemzeti párttal való tanácskozások hírei kombinációk és teljes határozottsággal jelentette ki, hogy a csucsai paktum ma is változatlanul áll és a Magyar Pártnak nincs is szándékában felbontani azt az egyezséget, amelyet a néppárttal kötött. Ez után a nyilatkozat után egyelőre esznek a találgatások és kombinációk. Az egyedüli konkrétum a Magyar Párt és az Avarescu-párt fegyverbarátságának töretlensége, ami azt jelenti, hogy a magyarság sorsának jobbrafordulása egyelőre ahhoz a bizonytalan terminus helyezett változáshoz van kötve, amely az Avarescu-párt kormányrajutását jelenti.

(—) **Jom Kippur napján akarták levizsgáztatni a romániai zsidó diákokat.** Hetekkel ezelőtt jelentették már, hogy a bukaresti közoktatásügyi minisztérium az idei póterettségét Jom-Kippur napjára tűzte ki, amely a zsidóság legnagyobb ünnepe. Az erdélyi zsidó diákok már akkor úgy határoztak, hogy nem vesznek részt a vizsgán, s az előtte való napon a következő memorandumot nyújtották át Spacu vizsgálóbizottsági elnökeknek:

„Elnök úr! A zsidó diákok tisztelettel bejelentik, hogy a mai napra kitűzött érettségi vizsgálatokon nem vehetnek részt, mivel a mai nap a „szombatok szombatja” és vallásunk törvényei fokozottan tiltják ezen a napon az írást. Fájdalommal jelentjük, hogy nem vagyunk abban az erkölcsi helyzetben, hogy vallásunk szent törvényeit megszegjük. Minket úgy neveltek, hogy a szombat szentségét meg kell tartani. A közoktatásügyi miniszter ur 99151/925. sz. rendeletével biztosította részünkre a vallás követelményeinek megtartását. A legnagyobb készséggel állunk bármely időpontban érettségi vizsgára, kivéven a mai napot és a szeptember 28-iki „Jom kippur” napját. Kérjük elnök urat, ne vegye ezt a lépésünket olybá, mintha mi az állam törvényeit nem akarnók respektálni, hanem tekintse olyannak, hogy vallási törvényeink ezen a napon semmiképpen sem engedik meg nekünk az írást. Épp ezért tisztelettel kérjük, sziveskedjék jelen bejelentésünket a közoktatásügyi miniszter urhoz felterjeszteni, akit tisztelettel kérünk, méltóztassék részünkre más időpontot kitűzni. „Ezt a kérvényünket a zsidó jogvédő iroda útján terjesztjük elő.”

A memorandum átvételekor a miniszteri vizsgálóbiztos kijelentette, hogy a rendelkezésben nincs módjában változtatni.

Hirdessen a Délbácskában

A BEOGRADI NACIONALISTA SAJTÓ ÓRIÁSI LÁRMÁT CSAP RÁDICS FELOLVASÁSA MIATT

Elmegyógyintézetbe akarják zárni Rádicsot

A „Balkan” bélpoklosnak bélyegzi a horvát parasztvezért

Rádics István genfi felolvasása, amelyben állítólag súlyosan megsértette Macedóniát, széles hullámokat ver nemcsak a beogradi politikai körökben, hanem most már a sajtókban is. Különösen a túlzó nacionalista sajtó indított formális hadjáratot Rádics ellen, aki ismert nyilatkozatával sárba tiporta a szerb nemzet önértetét. A támadások élén a „Balkan” és a pribicevicspárti „Recs” állanak, a két nacionalista lap a kormány bukását jósolja, Rádicsot pedig a legválogatottabb gorombaságokkal traktálják.

A „Balkan” sürgős felszólítást intéz a kormányhoz, hogy Rádicsot azonnal szállítsák be a *stenjevdci elmegyógyintézetbe*. A lap megjegyzi, hogy a Lausanneban megjelenő „Gazette de Lausanne” is megállapította, hogy Rádics elmebeteg, mert legutóbbi cikkében azt írta róla, hogy „énergumene”, ami annyit jelent, hogy *bélpoklos*. A Larousse szótár a következőképpen jelöli meg a „énergumene” fogalmát: *possédé du démon azaz az „ördögtől megszállott”, vagy homme „exalté et violent” (ekzaltált és erőszakos ember).*

Rádicsról tehát a franciák is megállapították, hogy *bélpoklos*, vagyis közveszélyes ördög, egy veszélyes némbor, akit az ördög szállt meg. Hogy Rádics tényleg abnormális ember, a legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy genfi beszédében nemcsak a macedónokat, hanem Angliát és Franciaországot is megtámadta. Egy a politikai közéletben szereplő normális ember pedig sohasem támad, sohasem nyilatkozik sem jobbra, sem balra, hanem mint egy igazi diplomata óvatosan hallgat. Pasicsnak is az az előnye, hogy mindig hall-

gat és sohasem nyilatkozik.

Rádics bűne annál súlyosabb, mert egy világi fórm előtt nyilatkozott elítélően Franciaországról és Angliáról. Ha ezt mint magánember tette volna meg, senki sem törődött volna vele, de mert hivatalos minőségében nyilatkozott, *határtalan szemtelenséget* követett el. Hogy merte Rádics mint a jugoszláv delegáció tagja azt mondani, hogy *Párizs egy fej és idegnélküli város?* Ilyent csak egy olyan ember mondhat, *akinek nincs sem esze, sem szégyenérzete*. Mert ha Párizs egy fejnélküli város lenne, nem tudta volna Vilmos császár hordáit megsemmisíteni. És hogyan nyilatkozott Rádics az orosz menekültekről? Így csak olyan ember beszélhet, akinek tele van a hasa és aki nem ismer nyomort. És Rádics tényleg nem ismeri a nyomort, ő mindig jól érezte magát, Ausztriában, Oroszországban és országunkban is. Mi sohasem fogjuk tudni meghálálni az oroszoknak, amit értünk tettek a háború előtt és 1914-ben is. Nem ők tartoznak nekünk, hanem mi tartozunk nekik. Rádicsnak terhére vannak az orosz menekültek és *nincsenek terhére a zagrebi, osieki, novisadi és subotici magyar zsidók, nincsenek terhére a szlávellenes elemek országunkban, és mindazok, akik a horvát és szerb paraszt vért kiszipolyozták!* Nem marad más hátra, Rádicsot az elmegyógyintézetbe kell zárni!

Ilyen és hasonló bölcseségeket írnak a beogradi lapok Rádicsról, s mindezekre a támadásokra Rádics — ezuttal kivételesen — bölcsen hallgat nem nyilatkozik és nem cáfol. Pedig most kellene neki igazán beszélni.

Horoszkóp a következő harminc évre

„A nép megszűnik majd csodát várni” — A forgalmi viszonyok gyors javulása veszedelmet jelent a mezőgazdákra nézve — A jóslat szerint egész iparágak fognak elpusztulni — Egy magyar egyetemi tanár szenzációs cikke egy budapesti lapban

Budapesti tudósítónk jelenti: Dr. Szabó László a szegedi egyetem magántanára egy rendkívül érdekes és nagy feltűnést keltett cikket írt egy budapesti lapba. A cikk higgadt hangja, logikus következtetései, teljes alaposága, az adott viszonyokat mérlegelő providencialitása arra engednek következtetni, hogy jóslásai távol állanak minden fantasztikumtól és ténylegesen fedik azokat az eshetőségeket, amelyek Magyarországon harminc éven belül bekövetkezhetnek. A szenzáció erejével hatott cikkből a következő részleteket közöljük:

— Aki tud sajnálkozni, a tizedik lépésnél megállapítja, hogy három lehetséges lépés közül melyik a legvalószínűbb. A történelmi fejlődés még a sakkjátéknál is egyszerűbb: bizonyos helyzetekből nem is valószínűen, hanem szükségképpen következnek bizonyos helyzetek. Hogy egy adott helyzetből milyen újabb helyzetnek a keletkezése várható, azt megmondani hozzátartozik minden historikusnak a mesterségéhez, — hiszen csak ebben van mesterségünknek gyakorlati értéke. A paleontológusok már Cuvier óta egy csontból megszerkesztik, természettudományi ismereteik és logikájuk segítségével, egy kihalt, ember által soha nem látott lénynek egész csontvázát s a leletek gyakran évtizedek mulva igazolják a merész konstrukciót. Nem gondolnám, hogy a historikusnak hátrább kellene állnia a paleontológusnál.

Azután rendre következnek a politikai jóslatok. Mindenekelőtt leszögezi Szabó László dr., hogy a politikai kérdések rövidesen egészen elvesztik jelentőségüket és ehelyett inkább a társadalmi és gazdasági kérdések kerülnek majd előtérbe. A politikánál inkább a pénzügyi kérdések fognak érdekelni az embereket. A valorizáció legalább részben meglesz: akik a háboruban legtöbbet szenvedtek, azok számára.

A pénzügyi kérdések azonban eltör-

pülnek a vámkérdés nagy jelentősége mellett. Az érdemleges kereskedelmi szerződések már 1926—27-ben elő fogják idézni a vámok jelentékeny leszállítását, aminek sok tekintetben katasztrófális hatásai lesznek.

Az olcsóbbodás, párhuzamosan az új pénzügyrendszer behozatalával bekövetkezik ugyan, de egész iparágak, mint az új helyzetben versenyképtelenek fognak elsorvadni, s a munkanélküliség növekedni fog. A gyáripár várható hanyatlásának elkerülhetetlen következménye a mezőgazda osztálynak a mainál nagyobb megterhelése.

A mezőgazdákra hét szűk esztendő vár azért, mert a forgalmi viszonyok rendkívül gyors javulása miatt a fő mezőgazdasági cikkek árának csak hanyatlani lehet.

Az új helyzet kikényszeríti a mezőgazdasági termelés mélyre ható reformját: rekorderedményeket fognak létrehozni, talpalatnyi földeken s a legnagyobb verseny indul meg a ma még elhanyagolt területek birtokáért.

A nép megszűnik majd csodákat várni

Lassan-lassan megszűnik a nép valami csodát várni az égből s az amputált ország látva, hogy levágott tagjai egyelőre nem regenerálódnak, lassan-lassan alkalmazkodni kezd szervezetének új életviszonyaihoz. Ennek a ténynek legelső nyilvánulása a társadalmi osztályok átcsoportosítása lesz, miután mind egyik társadalmi osztály létfeltételei és erőviszonyai változni fognak. Az 1848—67-i korszak is egészen átalakította a társadalmat s az 1926—1957 közötti három évtized is szükségképpen egészen új társadalmi viszonyokat fog létrehozni: az utánunk következő harmadik nemzedék alig tudja majd olvasmányai alapján elképzelni mai társadalmi viszonyainkat.

Közbiztonsági állapotok Horgoson

Vakmerő betörés a rendőrség közvetlen szomszédságában — Fegyvertartási engedélyeket kérnek a horgosi polgárok
Sorozatos lopások és betörések éjjel

Horgosi tudósítónk jelenti: A horgosi rendőrségnek sehol a határban nincs olyan nyugodt élete, mint épp ebben a községben. Kötelessége ugyanaz, mint az ország bármely község rendőriének. Ezen eminens teendőjét megosztja a helybeli katonasággal, fináncokkal, komesszariátus őrségével és a csendőrséggel. Minden egyes katonai alakulat fegyveresei éjjel kettesével cirkálnak nemcsak a határon, de a községben is. Ahogy Horgos el van látva fegyveresekkel, mintaképe lehetne a közbiztonsági állapotoknak. De nem így áll a dolog! Három hét óta Horgos még arra sem minta, hogy megingott az éjjeli közbiztonság, hanem minta arra, hogy egyáltalán nincs a községben közbiztonság. Az utóbbi három hét óta alig mult el éjjel, hogy valahol betörés nem történt volna. Az ilyen éjjeli betyároknak munkája könnyű, mert holdvilágos éjszakákon az utcai lámpák kivétel nélkül mindenhol égnek, máskor pedig koromsötétben van az egész község. Az elmúlt napokban is a rendőrség közvetlen szomszédságában lakó kovácmestert rabolták ki. De ez az eset nem egyedüli. Van oly éjszaka, hogy két háznál is kivágják az ablaküvegeket, leemelik az ablakrámkákat és nyugodtan kirámoznak a szobából. Az azelőtt fegyvertartási engedéllyel bíró tanyai és falusi lakosok azt határozták el, hogy ha már a közbiztonság őrrei oly gyengék az éjjeli rend fenntartására, szorgalmazni fogják a fegyvertartási engedély megadását, hogy segítségére lehessenek a rendőr- és csendőrségnek.

Ilyen állapotok Horgoson sohse voltak. Valami okának kell ennek lenni, hisz épp ezt az okot használják ki ezek az éjjeli betyárok. A község lakóssága várja az illetékesektől a szigorú vizsgálat lefolyását, mely megszüntesse ezen őserdői állapotot.

II. Miklós orosz cár él?

Galacin herceg szerint

Miklós cárt nem végezték ki s Londonban él

Párisból jelentik: A Párisba emigrált orosz ellentorradalmárok hivatalos lapjának legutóbbi számában szenzációs tartalmú közlemény látott napvilágot. A cikket Galitzin-Muradlin herceg írta, aki cikkében nem kevesebbet állít, mint azt, hogy II. Miklós cárt 1918 július hó 17-én Jekaterinburgban nem végezték ki és a cár ma is él, még pedig Londonban, ahol incognitóban tartózkodik.

A fantasztikusnak látszó híradást egyedül az a körülmény látszik igazolni, hogy Galitzin herceg állítását nem kaphatta a levegőből és valódiságának igazolására a következőket írja:

— Meg vagyok győződve, hogy nemcsak II. Miklós cár, de a Romanov-család többi tagja is életben van. Ez a közlés ma már nem oly veszélyes a minden oroszok pártjára nézve, hiszen a mai orosz kormány is tud már erről (?), csak arról nincs tudomása, hogy hol tartózkodik a cár, de senki sem tudja és senkinek sem szabad ezt addig tudni, míg a megfelelő idő el nem érkezett, hogy II. Miklós ismét kiléphessen a világtörténelem színpadára. A bolsevik kormány maga is meg van győződve, hogy a cár megöletéséről szóló hír hazugság és eljön majd az idő, hogy mindenki megtudhatja, amit mi már tudunk.

A cikk monarchista körökben óriási feltűnést keltett és egyes körök vegyes érzelmekkel fogadták. Különösen Cirill nagyhercegre nézve jelent csapást Galitzin közlése, aki tudvalevőleg legreményteljesebb aspiránsa volt eddig az orosz cári trónnak.

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE!

Mindenszenli gyertyák legolcsóbban Peklonál kaphatók Novi Sad, Ustavka ulica 29. szám.

AMIKOR „LELEMÉNYES“ AZ ÁLLOMÁSFŐNÖK

Félmillió család a kikindai vasutnál

Külön vám Romániába címzet árukra — A szuboticei vasutigazgatóság szigorú vizsgálatot indított három főtisztviselő ellen

Szuboticei tudósítónk jelenti: Popovics Dusán szuboticei vasuti felügyelőt — összeköttetései révén — nemrég Velika Kikinda állomásfőnökévé nevezték ki. Az újonnan kinevezett főnök csak igen rövid ideig végezte kötelességét lelkiismeretesen, miután hamar rájött arra, mily módon lehet a rendes polgári megélhetést kényelmesebbé tenni. Minthogy azonban nehéz dolog egyedül elkövetni a szabálytalanságokat, két társat keresett magának, s ezekkel együtt munkálkodott a szállító-cégek kárára.

Popovics ur Orosz Jovan főellenőrrel, a feladási áruépítőzárakkal, valamint a raktárakkal összejátszva minden Romániába címzett küldemény után 200 dinár pénzelőleget számított a fuvarlevélen. Ezt a pénzt ő az áruépítőzáránál felvette, de erről elfelejtette értesíteni a feladókat, vagyis inkább elfelejtett erre tőlük engedélyt kérni. A címzettek azután Romániában megütközéssel vették tudomásul, hogy küldeményenként kétszáz dinárral (körülbelül 800 lei-jel) terhelték meg az árut; de a határon túl lévén, nem tudtak a dolgon segíteni, hanem fizettek.

Az állomásfőnök, az áruépítőzárak és a raktárak azután itthon szépen megosztottak a

„nyereségen“, ami naponta 10—20 vagonnál 2—4 ezer dinár volt. Ilyenformán mintegy félszáz évig működött a jeles társaság, amíg rájöttek a manipulációra.

Egyik szuboticei szállító-cégnél alkalmazásban levő volt nyugdíjas vasutas ugyanis nem tudott megélni, mert e manipuláció révén elvonták tőle a rendes vámspediciós megbízást, minthogy a küldeményeket mindig megterheltek 200 dinárral. A címzettek azt hitték, hogy ő a hibás. A sok panaszra ő is panaszkodott, felment a szuboticei vasutigazgatóságra és a fuvarlevelekkel igazolta, hogy valahol szállítás közben a vasutnál történtek illetéktelen egyének részéről a megterhelések.

A vasutigazgatóság szigorú vizsgálatot indított a magáról megfélekedezett három vasutas ellen és addig is, míg a vizsgálat befejeződik, felmentették őket állásuktól. Popovics állomásfőnököt — amint halljuk — a szuboticei direkczióba osztják be büntetésül ügyének végleges elintézéséig.

A vizsgálat, amennyiben eddig meg lehetett állapítani, mintegy félmillió dináros csalásról rántotta le a leplet, de lehet, hogy a szállítócégeknek és a romániai címzetteknek okozott kár ennél is nagyobb.

A MAGYAR KOMMUNISTA PUCS LESZERELÉSE

Kun Béla bukott ember Moszkvában

Dramai jelenetek között folyt le Rákosi Mátyás kihallgatása — Az orosz cseka kényszerítette ki a magyarországi vállalkozást — Kun Béla a sikertelen puccs után már nem térhet vissza Moszkvába

Budapestről telefonálják: Teljes szélcsend állott be a kommunista szervezkedés ügyében. Holnap vagy holnapután befejezik a részletes kérdések tisztázását és valószínűleg a tegnap Mezőtúr környékén elfogott kommunisták kihallgatását is. Azután az ügyészség összes nélkülözhető tisztviselői átjönnek a politikai osztályra és jegyzőkönyvbe foglalják a őrizetben levő kommunisták vallomását. Ez a munka még a hét folyamán elkészül. Közben áthozzák az ügyészségre a tartóztatásban levő Vági Istvánt és szembesíteni fogják Rákosi Mátyással és a többi hurokra került kommunistával. Megállapították, hogy a nyár folyamán a kommunisták Debrecenben is kísérletet tettek egy fiók felállítására. Amikor azonban látták, hogy a rendőrség figyeli őket, és hogy eszméik elterjedésének Debrecenben nincs talaja, eredmény nélkül utaztak a városból.

Vasárnap a rendőrség Rákosi Mátyást hallgatta ki. Dramai jelenetek közben tette meg Rákosi vallomását. Elmondotta, hogy két halál között kellett választania. Vagy a szovjet emberek ölik meg, vagy Magyarországon kerül a rendőrség kezébe. A moszkvai szovjettől kapták a magyar kommunisták a parancsot, hogy térjenek vissza Magyarországra és kezdjék meg újból az agitációt. Ellenszegülni nem lehetett. A cseka emberek töltött fegyverrel kezükben ültek az asztal körül és nem haboztak volna láb alól eltenni azt, aki csak egy szemhunyoritással ellenszegült volna a kockázatos és veszedelmes vállalkozásnak.

Rákosi vallomásának legérdekesebb részlete az volt, amikor elmondta, hogy Kun Béla lehetetlenné tette magát Moszkvában. Megvádolták, hogy az eseményeket csak páholyból nézi és kivonja magát a veszedelmekből. Most határozott parancsot hopt, hogy személyesen vezesse az agitációt és jöjjön Magyarországra. Valószínű, hogy Kun Béla ezek után nem térhet vissza Moszkvába.

Fenyeget a szovjet

Mayer János földművelésügyi miniszter ma fenyegető levelet kapott Oroszországból, amelyben az orosz paraszt-tanács élesen kritizálja működését, egyben bejelenti, hogy azzal szemben harcban állítja a magyar parasztsá-

got. Ezt a levelet most összefüggésbe hozzák a Rákosi féle mozgalommal és azt hiszik, hogy a levélben bejelentett paraszt mozgalom volt az a szervezkedési kísérlet, amely Rákosi Mátyás elfogatásával derékban törött ketté.

Budapest szept. 29. A kommunista puccstervező Gógös Ignác lakásán megtalálták a jegyzőkönyvben is jelzett pénztárkönyvet. Gógös Ignác feljegyzései alapján ma reggel hat embert behoztak és letartóztatásba helyeztek a rendőrségen, mert a jegyzőkönyv szerint szervezési célokra pénzt vettek át Gógös Ignácól.

Budapest, szept. 29. A főkapitányság politikai osztálya megállapította, hogy a kommunista szervezkedés két fontos szereplője megszökött Budapestről, de a rendőrség nem hiszi, hogy az ország területét elhagyhatták volna, mert a határokat szigorúan őrzik. Előreláthatólag csütörtökön hivatalos jelentés kerül nyilvánosság elé, amely közölni fogja a letartóztatottak neveit továbbá azokat akik ellen közgazgatási eljárás indul. Marinovich Jenő főkapitány tegnapelőtt a törvényszék épületében tizenhat oldalra terjedő jelentés diktált gépbe a nyomozásról az ügyészség részére.

Budapest, szept. 29. Rakovszky Iván belügyminiszter Marinovich Jenő főkapitánnyal és Hetényi Imre főkapitányhelyettesrel ma délelőtti felkereste Bethlen István gróf miniszterelnököt és részletes jelentést tett a kommunista puccs jelenlegi állásáról és a további teendőkről. A tanácskozás után a belügyminiszter a Nyolc Orai Ujság munkatársának a következőket mondta: A külföldi radikális közvélemény mindeképpen úgy szeretné feltüntetni az ügyet, mintha Rákosi és társai ártatlan bányák lennének, akikkel a budapesti rendőrség kegyetlenül bánna. Ha ezeket a külföldi lapokat és szervezeteket csakugyan az igazság érdekelné és nem csupán magyarellenes propaganda volna a céljuk, könnyen meggyőződhetnének arról, hogy a budapesti államrendőrség a perrendtartás legszigorúbb alkalmazásával járt el a Rákosi ügyben. A bántalmazásokra vonatkoztatott hírek egyszerű kitalálások, amelyekkel csupán a külföldi közvéleményt akarták Magyarországra ellen uszítani azok, akiknek ez érdeke. A Rákosi féle szervezkedés

rendkívül veszedelmes volt és ha idejekorán el nem fojtják, alkalmas lett volna az ország társadalmi rendjének újabb felforgatására.

A külföldi államok, amelyekben kommunista uralom még nem volt, szintén erélyesen védekeznek a bolsevizmus Oroszországból kituduló felforgató törekvéseivel szemben. Magyarországon, ahol már volt egyszer bolsevizmus — és ugyanazok az emberek, akik azt megcsinálták, Kun Béla irányítása szerint most ismét tanácsköztársaságot akartak teremteni — kétszeres erővel kell szembeállítani a bolsevizmus veszélyeivel. A magyar hatóságok nevéssé tennék magukat, ha nem járnának el szigorúan és ha elfogadnák a külföldi követeléseket, hogy a bűnösöket engedjék szabadlábra. Nagyon átlátszó játék folyik tehát itt Magyarországon ellen, amelynek a külföld sem fog felülni és még kevésbé fogják azt a magyar hatóságok figyelembe venni.

Arra a kérdésre, hogy milyen eljárás alá fogják venni a bűnösöket, a belügyminiszter a következőképpen válaszolt: „Ezt a bíróság fogja megállapítani. A bíróság és a vádtanács kizárólagos feladata, hogy leszögezze, miképp minősíti a bűncselekményt és ettől a minősítéstől függ az is, hogy milyen eljárás alá vonják a vádlottakat.”

A Molnár Viktor báró és Halmos Alfréd oroszországi elfogatása ügyében ma tisztázódott a helyzet, amennyiben megállapítást nyert, hogy a két magyar mágnás Berlinben tartózkodik. Mindazok a hírek tehát, amelyek tusként való oroszországi elfogatásokról szólnak, kohlományok.

A hitelezők elfogadták a „Vojvodina” bank kényszeregyezségi ajánlatát

A novisadi „Vojvodina bank” kényszeregyezségi ügyében tegnap folytatták a novisadi törvényszék előtt az egyezségi tárgyalást. Mint ismeretes, a bank hitelezőinek 50 százalékos egyezségi ajánlatot három havonként törlesztendő részletben. A bank 1924. november 8-ig a kényszeregyezségi eljárás megindításáig a kikötött kamatlábat, azontúl a kiegyenlítésig 5 százalékos kamatot fizet a hitelezőknek. A bank mérlege 1924. november hó 7-én a következőképpen alakult:

Aktívák	12.020.099,78	dinár
Passzívák	20.314.111,25	”
Veszteség	8.294.011,47	”

A hitelezők két napi heves vita után tegnap délután véglegesen *elfogadták a bank ajánlatát*. Az ajánlat elfogadása mellett a hitelezők több mint kétharmadrésze szavazott. Dr. Medakovics Dusan törvényszéki bíró a szavazás alapján az ajánlatot *elfogadottnak* jelentette ki.

Felmentett késelő

A novisadi törvényszék büntető tanácsa tegnap tárgyalta Vladiszavlyevics Ilija 39 éves gospodjincei asztalos büntügyét, aki 1925. február 25-én késsel megtámadta Tatarszki Szevtozár földmivest. A támadás a sötétben történt s miután a bíróság nem talált elegendő bizonyítékot a bűnösség megállapítására, a vádlottat felmentette.

Királysértés

A novisadi törvényszék büntető tanácsa tegnap vonta felelősségre Cesljarov Dragutin 39 éves kumanói cipészt, aki önkéntes volt a szerb hadseregben. Az államügyész felségsértés miatt emelt vádat Cesljarov ellen. Miután a vádlott bűnösségére nem merült fel elegendő bizonyíték, a törvényszék felmentő ítéletet hozott.

A magyarság ügyének tesz szolgálatot, ha előfizet a nyolcoldalas „DÉLBÁCSKA”-ra

Ez is szláv lapszemle

Samouprava: Végre valahára megvan a konszolidáció. A népek egyesültek, testvéri ölelésben olvadtak össze, a nemzet két legerősebb pártja magára talált. Radics nagyszerű politikus és diplomata, Pasics egy nagykaliberű zseni, mindketten az ország megmentői. A meg egyezés olyan atmoszférát teremtett az országban, amely végre a rend és a munka felé tereli az országot. A szerb-horvát barátság megalapozta az ország boldogabb jövőjét.

Re: Már régen megállapítottuk, hogy Radics közönséges hazaáruló. Egy ilyen emberrel szemben nincs más fegyver, mint az akasztófa. A radikálisok akkor követték el a legnagyobb bűnt, amikor az ilyen piszkos fráterrel összebarátkoztak. De a történelem nem ismer ki méletet, könyörtelenül fog lesújtani az egész bandára. Csak egy ember van a világon, aki diplomata, politikus, tisztességes, vaskezü és a nemzet büszkesége: ez Pribicevics Szevtozár. A többiek mind közönséges suszterek. A meg egyezés az ország szégyenét fojtja.

Dom: Pribicevics egy semmirekellő hitvány méregkeverő. A zavarosban keveria paklit. Persze nem tetszik neki, hogy a horvátok és szerbek összebarátkoztak, nem tetszik neki, mert vér kell neki, vérfoltok a kezén, vérnyomok az arcán, véres hurkák a hátán. Egy ilyen uszítónak el kell pusztulni a föld színéről, az államvédelmi törvényt kellene alkalmazni vele szemben. Tűnjenek már el a föld színéről a nemzet szégyen fojtjai, a politikai tintanyalók. Vera u Boga i szeljacska szloga!

Politika: A politikai atmoszféra még nem tisztult ki. A radikálisok nincsenek megelégedve Radicsal, Radics nincsen megelégedve a radikálisokkal. Az elégedetlenség elegendő elégedetlenséget nyújt az elégtétel elengedésére az elégedetlenkedő elégedetlenség elégedetlenség szemponjtából. Ha Pribicevics a Radics féle politikát a Pasics politikájával homlokegyenest ellenkező Pribicevics politikájával hasonlítja össze, akkor Pribicevics nem lehet Pasics, Pasics nem lehet Radics, Radics nem lehet Pribicevics, Pribicevics nem lehet Pribicevics és Pasics nem lehet Pasics. Ez olyan világos mint a nap, a helyzet tehát tisztul, kisütött a hold is, eső után köpönyeg.

Republikanska Sloboda: Radics a nagy táliból eszi a cseresznyét és az urakkal kanallazza a levest. Mit szólnak hozzá, gatyás parasztok? Vezéreket elárulta a programot, elárulta Horvátországot, elárulta a köztársaságot és elárulta Marzsenkát! Pfuuj Radics, pfuj a genfi intrikus kidudorodó pocakja! Eljen a köztársaság, éljen a független, önálló, különvált, egyesült, nemzeti, elárvult, dicsőséges, büszke, malasztal teljes Horvátország!

Dnevnik: Micsoda banda ez a kormány! Hallatlan! Pribicevics egy huncut, Pasics egy intrikus, Radics egy fajhorvát, mindenki csak a saját zsebét nézegeti. Csak egy ember van a világon, aki becsületesen gondolkodik, aki igazi hazafi, s ez én vagyok, a cikk írója és a Dnevnik szerkesztője: Cicvarics Krsztó! Zsivió Cicvarics!

Balkan: Pribicevicsnek igaza van, de Pasicsnak is van igaza. A Radicsnak is van igaza, a Davidovicsnak is. Még a Spahónak is van igaza. Eljen Szerbia!

Pravda: A szláv lapok, a szláv pártok, a szerbek, horvátok és szlovének állandóan marják, harapják egymást, veszekednek és püfölik egymást. Es miért mindez? Hogy a magyaroknak jobb dolguk legyen ebben az országban. Tudjátok hieim, ki ennek az oka, ki kiveri a paklit? A magyarok! Nekik köszönhetjük, hogy nem tudunk összeférni. Kiméltetlenül le kell törni a magyar propagandát, az ugynevezett kisebbségeket és egyéb smoncákat! Le a magyarokkal, éljen az összetartás, a szabadság, a függetlenség és a testvériség! K. A.

1925. szeptember 30. Szerda

Római katolikus: *Jeromos egyh.* Protestáns: *Jeromos.* Görög keleti: *Zsófia.* A nap kel 5 óra 56 perckor, nyugszik 17 óra 43 perckor. A hold kel 17 óra 14 perckor, nyugszik 3 óra 21 perckor. Nemzeti Színház: Lengyelvér. Apolló mozi: Hetedik mennyország (Pat és Patachon film).

Időjárás: (A petrovaradini katonai meteorológiai állomás jelentése). Az antikleon kelet felé terjed. miáltal Közép Európában ködös idő, kevesebb esővel lépett fel. A Földközi tenger feletti depresszió tartós és helyenként erősebb szeleket és esőt okoz. Délkeleten és északnyugaton hűvös idő uralkodik.

Jóslat: Országunkban a légnyomás erősödik, helyenként északkeleti és keleti szelekkel. A felhőzet állandósul, több helyütt köddel. A hideghullám gyengülni fog, de eső még több helyütt lesz.

— **Készülődnek a külügyminiszterek konferenciájára.** Londonból jelentik: Chamberlain külügyminiszter nagyban készülődik lucanói útjára. Utjában Hurst Cecil kíséri el, a külügyminiszter jogi tanácsadója, aki nemrégiben a jogász-értekezleten képviselte Nagybritanniát. Az értekezlet valószínűleg egy héttig, vagy legfeljebb tíz napig fog tartani.

— **Tovább folynak a francia adóssági tárgyalások.** Washingtonból jelentik: A két delegáció mai teljes ülésén Calliaux előterjesztette azt a jegyzéket, amely Franciaország álláspontját és fizetési képességét ismerteti. Az amerikai delegátusok azonnal megkezdtek a jegyzék felülvizsgálását.

— **Kivégezték Lukszics Józsefet.** Budapestről jelentik: Ma reggel kilenc órakor a Maglódi uti törvényszéki fogház udvarában végrehajtották a halálos ítéletet Lukszics József, aki tavaly júniusban a pestszentlőrinci telepen Simán Endre dr. hírlapíró és édesanyját fejszecsapásokkal meggyilkolta és kirabolta.

— **Aki Mátyás királynak képzeli magát.** Budapestről jelentik: Tegnap este az Oktogon téren szolgálatot teljesítő rendőrmester elé állott egy husz év körüli fiatal ember rászólt a rendőrrre: „Én vagyok Mátyás király, kísérjen el Budavárra”. A rendőr a fiatal embert bevitte a kapitányságra, ahol megállapították, hogy ön és közveszélyes örült és beszállították az angyalföldi tébolydába. Személyazonosságát nem sikerült megállapítani.

— **Erősödik a csehországi kommunista párt.** Prágából jelentik: A függetlenszocialista párt kongresszusán, amelyen 110 delegátus vett részt, részletes vita után elhatározta, hogy kilép a második internacionáléból és belép a harmadik internacionáléba, egyúttal csatlakozik a csehországi kommunista párthoz.

— **Hogyan kezelik a darabárut Novapalánkán?** N. Sz. novapalánkai állomásfőnök a megélhetésnek igen hasznosított módját eszelte ki. Az állomáson feladásra került darabáru-küldemények után súly szerint megállapított illetékeket számolt el készpénzelőleg gyanánt — a saját javára — a feladó engedélye nélkül. Volt eset, amikor 40—80 dinárral terhelte meg az árut. Eleinte csak kisebb mértékben mesterkedett, de „evés közben jön az étvág”, és ő is mindig többre vágott. Végre is a feladók személyes panaszára a szubotikai vasutigazgatóság a „visszásság” megszüntetésére vizsgálatot indított a leleményes állomásfőnök ellen.

— **Aki az anyját meglopja, hogy Noviszadon mulathasson.** A novisadi rendőrség letartóztatta Ilic Vojisláv, 18 éves karlovcai fiatal embert, aki Karlovácén élő édesanyjától 500 dinárt lopott. A pénzzel Noviszadra jött, ahol az 500 dinárnak különböző korcsmákban a nyakára hágott. Amikor letartóztatták, bevallotta hogy egy „görbe napot” akart magának csinálni Noviszadon. A rendőrség Karlovácára fogja kísérni a vigkedélyű fiatal embert.

(x) **Orvosi hír.** Szilasi László dr. orvosi rendeléseit Noviszadon Jevrejska u. 4. sz. alatt október hó 1-én megkezdi, urológiai-sebész, (vase, húgycső) betegségek részére.

Szeptemberi fák

Iria: Áprily Lajos

Bükkök smaragd színét erezve jent
az első pár vörös jolt megjelent.

Allunk. Kezében késő kék virág.
Azt mondod: — Ősz. Az első őszi fák.

Én azt mondom: — Vér. Vérteljes vadon.
Elhult a Nyár a nagy vadászaton.

Amerre vitte buggyanó sebét,
biboros vére freccsent szerteszét.

Ahol a nyom-vesztő bozóthoz ért.
hogy tékozolta, nézd, a drága vért,

S míg vérnyomán vad szél-kopó csahol,
hörögve összeroskadva valahol.

— **Nemes táncintézetében** (Amerikan-Orfeum) jövő héten megkezdődnek a táncantolyamok, amelyek 6 héten át tartanak. Polgári kurzus 150.—, gyermekkurzus 120.—, zártkörű kurzus 5-től fél 7-ig a többi 8-tól fél 11-ig. Beiratkozás naponta 1—3-ig, vasárnap 10—12-ig az Amerikan-Orfeum helyiségében.

— **Nemzetközi kongresszus a petroleum piacon.** Bukarestből jelentik: A tegnap megnyitott első nemzetközi petroleum forrási kongresszus ma kezdte meg érdemleges munkáját. Számos külföldi szaktudós így a berlini Rientz, a londoni Carter a párisi Albreton, a lengyel Fabianski folytatott eszmecsere Mrazez tanár elnöklété mellett, Medzianu, Osicaanu Teodorescu és Valkiviu román specialistákkal. Az eszmecsere a gáz analízis gyakorlati eljárás és a föld olajforrások felismerése körül mozgott. Macovei romániai tanár tudományos előadást tartott, a román petroleum értékéről. A kongresszussal összefüggésben a Carol parkban akna-technikai kiállítást nyitottak meg.

— **Franciaország nem tartozik azok közé, akik csődöt mondanak, hogy meggazdagodjanak.** Pau, szept. 28. A megyei törvényhatósági ülés megnyitására Barthou Lois beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy Franciaország helyre fogja állítani pénzügyi helyzetét és kiépíti nagy reménységre jogosító gazdasági helyzetét is. Franciaországot azonban nem szabad elnyomni azokkal az adósságokkal, amelyeket a közös érdekekért folytatott háboruban csinált. Ez a háború főleg Franciaország területén játszódott le, amely csatátér volt és pusztulások és rombolások színhelye. Adósságainkat mi nem tagadjuk le. Franciaország nem tartozik azok közé, akik csődöt mondanak, hogy meggazdagodjanak. De micsoda guny, micsoda igazságtalanság volna, ha a szövetségesekkel folytatott tárgyalások alkalmával semmiféle tekintettel sem volnának mind azokra a pusztulásokra, amelyeket Franciaország el szenvedett, hanem kongresszusról-kongresszusra és engedelményről engedelményre jelentékenyen csökkentik azoknak a nemzeteknek tartozásait, amelyekkel szemben Franciaországnak követelése van.

— **Keresik Thököly Imre kincseit.** Késmárkról jelentik: Thököly Imre késmárki várát alagut köti össze Mednyánszky báró őri kastélyával. A Mednyánszky családban ősrégi legendát ápolnak arról, hogy az alagut kripta részében van Thököly sok kincs elrejtve. Cobel Lajos a birtok jelenlegi tulajdonosa, akinek Mednyánszky lány a felesége, most kutatásokat végeztet a kincsek után.

— **Molnár „Üvegcsipő“-jét kifütyülték Berlinben.** Berlinből jelentik: Molnár Ferencz „Üvegcsipő“ című színjátékát tegnap mutatták be a Robert-trósztr drámai színházában. A premiéren a szereplőknek, különösen Pallenbergnek és Dorsch kisasszonynak nagy sikere volt, amíg viszont a berlini közönség brutális formában adta tudtára Molnárnak nemtetszését. Amikor a második felvonás után következő tapsra a szerző megjelent a lámpák előtt, a publikum kifütyülte. A nézőtérben pedig az író néhány személyes hívét, akik hangulatot akartak csinálni a darabnak, élesen lepisszegték. Molnár kénytelen volt az ellenséges hangulat elől visszavonulni. És az incidens után nem is lépett többé a föggyöny elé.

A Novisadi AK jubiláris ünnepei

Football körmérkőzés — Országos atlétikai viadal

Egy hónapon belül immár másodszer ünnepel a novisadi sport. A legszebb futball-hónapban mar másodszer vetik le a futballcipőt és öltöznék ünneplő ruhába a sport katonái, hogy az egyházi és polgári szertartások sportban szokatlan formásgaival áldozzanak a sportnak.

Talán furcsa ez nekünk, akik a hosszú éveken át ferde vágányokon haladó sportunkban oly szívesen láttuk a háboru vadságainak sikeres megismétlődését. Tetszett nekünk az, ahogy ropognak a csontok, ahogy gyűlölik egymást az emberek, mi meg páholyban ülve, hogy élvezzük mások elkeseredett és sokszor nagyon veszedelmes küzdelmét.

Nem kerestük a szepet a sportban, s most egyszerre két vasárnapon át megbeszélnek egymással a bajvivők és odainvitáltálnak minket is, hogy csodálkozzunk rajtuk. Hogy hosszú évek után először össze ölelkeznek azok, akik eddig fogcsikorgatva nézték egymást és ezt a gyűlöletet sokszor a magánélet érintkezéseibe is belevitték.

Az ünnepi hangulat az ünnepség sport küzdelmeit is áthatja és hosszú-hosszu heteken át legyőzi a kitörni készülő indulatokat.

Ezért kell az ünnepség. A nagy előretörésben megállni egy percre, barátságos mosollyal kezét szorítani és a kézszorítás melegével a szívünkben menni tovább az új küzdelmekre.

A NAK kétnapos jubiláris ünnepe méltó lesz az eszme nagyságához. Helyet talál benne a sport és a társadalmi rész egyaránt. Nem tudni, hogy a város négy egyesületének körmérkőzése, vagy az ország legjobb atlétáinak találkozási ígérek-e nagyobb szenzációnak. Mindenesetre hosszú időkre emlékeztet élvezetben lesz része a közönségnek. A versenyzők részére Novisadon még nem tapasztalt nagy értékű tiszteletdíjakat ajánlottak fel.

A társadalmi rész a klubház és tribün ünnepélyes felszentelésével kezdődik, amelynek aktusát Fáth Ferenc apátplébános végzi. A beszentelés után ünnepi diszközgyűlést tartanak a pályán, este pedig diszvacsorát a Szlobodában, ahol azután táncmulatság vig zenéje mellett bucsuzik el a város legrégebbi egyesülete tizenöt esztendő küzdelmes és szép emlékeitől.

STK—Amatőr 5:1

Bíró: P o i c

A sombri csapat könnyen verte a verbaszi csapatot. A honi pályán játszó csapat csak szorozta vereségét. A sombri csapat megérdemelten győzött. Bíró jó volt.

Kerékpárverseny Novi-Vrbason

A „V. S. C.“ vasárnap tartotta meg a kebelében megalakult kerékpár osztálya első versenyét. Szép számú közönség jelenlétében a V. S. C. futball pályáján zajlott le a házi verseny. Tekintettel hogy a pálya kerékpárversenyre nem alkalmas, igen jó időben tették meg a számokat.

I. Novi Vrbas bajnoksága. 15 km. 45-szörös kör. 1. Ulrich (29'28 perc). 2. Schmid Lajos (29'58). 3. Frank. 6 induló. Az első könnyen győz.

II. Ifjúsági verseny. 8 km. 24 kör. 1. Kolh János (14'41). 2. Krist. 3. Mernyák 8 induló.

III. Senior versen. 5 km. 15 kör. 1. Orth (10'30). 2. Schmid Lajos. 3. Urban. 8 induló.

IV. Lassusági verseny. 10 induló. 1 kör.

1. Orth. 2. Ulrich. 3. Schmidt.

A versenyt megelőzőleg szépen sikerült kerékpár virágkorzót rendezett az egyesület. A legszebb kerékpár egy ezüst teás szervizt nyert.

A díjat Walter Kató urleány nyerte elméssel diszített kerékpárjával. A verseny díjainak kiadása a Kaszinó termében fényesen sikerült táncmulatság keretében történt meg. Győzők, első ezüstérmes, 2., 3. helyezettek bronzérmes kaptak.

— **Miodragovics,** a beogradi alszövetség elnöke jelen volt a kerület pénteki ülésén és korrekt tökéletes sportfelfogásával a legnagyobb szimpátiát keltette. Az általános, valamint a novisadi sportviszonyokra mondott néhány megjegyzéséből annyi hozzáértés és szeretet nyilvánult meg, hogy nyugodt lélekkel megálaphatjuk, hogy városunk futballsportja vezető körökben is illő méltánylásban részesül.

— **A NAK jubiláris körmérkőzésének sorsolása.** Szombaton, október 3-án a Radnicski a NAK-kal a Juda Makkabi az OSKV-val kerül össze. A győztesek másnap vasárnap döntő mérkőzést játszanak.

Pályázati-szelvény

A NAK jubiláris körmérkőzéseinek
eredményei:

Radnicski—NAK

Eredmény:

Makkabi—OSKV

Eredmény:

A pályázó neve és címe:

Győződjön meg
róla, hogy **tűzifa szükségletét**
a legjobban fedezheti **D. D. za Eksploataciju**
Drva-nál, Novisad. Telefon 455. A Strand mellett.

Egy butorozott szoba a város központjában
egy vagy két ur részére, esetleg teljes ellátással,
azonnal kiadó. Cím: „SCHMOLKA“, Novi Sad,
1841 Futoski put 2. 1—1

APOLLÓ

szeptember 30-án és okt. 1-én:

A hetedik menyországhban

Könyekig kacagtató vigjáték 6 felvonásban

Főszerepben:

PAT és PATACHON
(ZORO és HURU)

— Október 15-én nyílik meg a Szeged-Kikindai vasútvonal. Beogradból jelentik: A Szegeden lefolyt jugoszláv-magyar vasútbizottsági tárgyalások a legteljesebb eredményel végeztek. A megállapodás szerint október 15-én nyílik meg a közvetlen vasút összeköttetés Szeged és Velika Kikinda között. Jugoszláv oldalon Banatsko Arangjelovo, magyar részről pedig Szőreg lesz a vámhatári állomás.

A Nemzeti Színház Műsora: Szerda: „Lengyelvér”. Csütörtök: „A szenvedély tüze”. Péntek: „Csárdáskirálynő”. Szombat: „A napraforgó hölgy”. Vasárnap: délután „A szenvedély tüze”, este „Csárdáskirálynő”.

VÉGLEGES és IDEIGLENES TANÍTÓK

Szerb tanítók a kisebbségi iskolákban

Sikerrel állották ki az elemi iskolai magyar tanítók az államnyelvi vizsgát — Magyar tanítókat a magyar iskolákba — Véglegesítik az ideiglenesen kinevezett tanítókat

Az elemi iskolai tanerők alkalmazásánál két csoportot különböztetnek meg. Vannak véglegesen és vannak ideiglenesen kinevezett tanítók és tanítónők. A kisebbségi elemi iskolai tagozatok tanítói és tanítónői állásait ideiglenesen töltötték be, ugyancsak ideiglenesen minőségben neveztek ki a magyar és német osztályokhoz szerb nemzetiségű tanítókat is. Évek óta tart az érdekeltek körében a legteljesebb bizonytalanság, senki sem tudja, mi történik állásukkal, nem fenyegeti-e őket az áthelyezés veszélye, biztos-e a mindennapi kenyerük, mert a közoktatásügyi minisztérium még egyre vonakodik a kisebbségi tagozatok tanítói állásait betölteni.

Az elemi iskolai tanerők kinevezésére, minden év márciusában kezdik meg az előkészületeket. Kiírják a pályázatokat előbb a szerb elemi iskolákra és a beérkező kérvények felett, a határidő lejártával döntenek. A kisebbségi tagozatokra a szerb elemi iskolákban megüresedett állások betöltése után írják ki a pályázatot, a jelentkező tanítókat azonban mindig csak ideiglenesen minőségben nevezik ki.

Eddig némileg indokolttá tette a véglegesítés halasztását az a körülmény, hogy a kisebbségi tanítók államnyelvi vizsgájukkal még nem készültek el. Ez az akadály is elhárult azóta, mert hisz az utolsó csoport is már bizottság elé járult, sőt a visszavetettek azóta újfoly levizsgáztak. Ilyen körülmények között megérett az ügy a végleges határozatra és a közoktatásügyi minisztérium most már komolyan foglalkozhat az állások végleges betöltésével. Természetesen helyénvaló, hogy a pályázatok kiírásánál a feltételek közé felvegyék mindazokat a pontokat, melyek eddig is érvényben voltak, az állásokra elsősorban kisebbségi tanerőket alkalmazzanak, akik könnyebben tudnak a magyar és német tanulókkal boldogulni, emellett pedig az államnyelvi tanítására is nagy súlyt helyeznek és megfelelő szolgálati évükkel rászolgáltak a megpályázott helyre.

Reméljük, hogy a véglegesítés rövidesen megtörténik és elhárul a kisebbségi tanítóság feje felől a bizonytalanság évek óta kísértő réme.

**„A próba nagyszerűen sikerült”
Amikor a diszszónok nem veszíti el lélekjelenlétét**

Beogradban most egymást érik a kongresszusok. Nincs nap, amikor valamely egyesület nem tartana összejövetelt a fővárosban. Ilyenkor természetesen különvonatokon érkeznek Beogradba a kongresszus tagjai. A minap is egy zagrebi delegáció érkezését várták a pályaudvaron. A közlekedésügyi minisztérium értesítése szerint a vonat érkezését pontosan féltízre várták. A beogradiak ünneplő ruhában és zeneszóval vonultak ki a vendégek fogadtatására. A várakozók az állomás peronján helyezkedtek el félkörben, előttük a diszszónok, mellettük pedig a zenekar a karmesterrel az élén. Pontosán féltíz órákor befutott a vonat. A katonazenekar rázendített a himnuszra, az ünnepi szónok pedig a torkát köszörülte.

A vonat befutott. Nem a „külön”, hanem a csirkésvonat. Az utasok meglepetve nézik a diszes sereget és a zenekart. Sehogyan sem tudják megérteni, miért érte őket az a különleges megtiszteltetés. A diszszónok pedig fanyar arcot vágva, utolsó pillanatban is meg tudja őrizni lélekjelenlétét. Odalép a zenekar elé és hangosan mondja, hogy a többiek is hallják:

— *Uraim, a próba nagyszerűen sikerült!*

Szept. 29	Zürich zárlat	Beograd zárlat	Zagreb zárlat	Newyork zárlat
Beograd	9.225	—	—	177.50
Zürich	—	1088.—	1093.—	1930.50
Newyork	518.50	56.20	56.65	—
London	25.097/8	273.—	274.29	484.25
Páris	24.55	266.25	269.—	473.—
Milano	21.10	229.25	228.50	407.—
Prága	15.375	167.15	168.25	296.25
Berlin	—	1343.—	13.410	23.80
Budapest	0.007260	0.0793—	—	14.—
Brüsszel	22.70	—	—	437.—
Bécs	—	0.0793	0.080025	14.1/8
Bukarest	2.55	26.90	—	49.—
Amsterdam	—	—	—	4021.—
Szófia	—	—	—	—
Krisztiania	—	—	—	—
Szaloniki	—	—	—	—
Stockholm	—	—	—	—

Beogradi tőzsde

1925 szeptember 29, 5 óra

Bécs	0.0794—	Prága	167.25
Páris	267.—	Zürich	1087.50
Milano	229.50	London	273.25
Newyork	56.30	Budapest	—

Irányzat: kicsit szilárd

Zagrebi tőzsde

1925 szeptember 29, 5 óra

Bécs	0.0795—	Prága	167.25
Páris	267.50	Zürich	1088.50
Milano	229.25	London	273.25
Newyork	56.30	Budapest	—

Irányzat: állandó

Chicago terménytőzsde

1925 szeptember 29, 10 óra

Buza	Tengeri		
Szeptember	135.—	Szeptember	77.50
December	137.25	December	76.75
május 1926	139.5/8	május 1926	81.5/8

Irányzat: szilárd

(AVALA)

Novisadi terménytőzsde

1925 szeptember 29. (Hivatalos jegyzések)

Buza

bácskai Usancen, d.k. kínálat 247.50 kereslet 240

Tengeri

bácskai duplikát kassza kínálat 175, kereslet 170
kötés 175.—, 200 mm
bánáti duplikát kassza kötés 170.—, 200 mm

Buzaliszt

bácskai nullás gg. d. k. kötés 415.—, 100 mm
bácskai nullás g k.d. . . kötés 410.—, 200 mm
bácskai 2. sz. kenyér d.k. kötés 360.—, 200 mm
bácskai 5. sz. kenyér d.k. kötés 305.—, 100 mm
szerémi 6. sz. kenyér d.k. kötés 260.—, 200 mm

Buzakorpa

bácskai gab. juta zsákok kötés 125.—, 100 mm
szerémi goromba juta zs. kötés 160.—, 100 mm

Bab

bácskai fehér kötés 220.—, 200 mm
Irányzat: lanyha

Novisadi értéktőzsde

1925 szeptember 29. (Hivatalos jegyzések)

Állami kölcsönkötvények

1921. évi 7 százalékos beruházási kölcsön, kereslet 83.50, kínálat 86.—, kötés —.—, 4 százalékos kölcsön Bosznia-Hercegovina agrárviszonyainak rendezésére kereslet —.—, kínálat —.—, kötés —.—

Állami sorsjegyek

2 és fél százalékos állami hadikártérítési sorsjegy kereslet 376.—, kínálat 382.—, kötés —.—, 1888. évi nyeremény sorsjegy (Dohány sorsjegy) kereslet —.—, kínálat —.—, 2 százalékos sorsjegykölcsön új szelvényekkel kereslet —.—, kínálat —.—

Részvények

Városi jódoógyógyfürdő és ásványvíz részvénytársaság kereslet —.—, kínálat —.—, Iparbank kereslet 130.—, kínálat 135.—, kötés —.—

Küldje be előfizetését!!

Tisztelettel felkérjük a vidéki, hátra ékban levő előfizetőinket és viszontelárúsítóinkat, hogy az egyidejűleg megküldött felszólításunkon jelzett összeget forduló postával utalványozni sziveskedjenek, nehogy a lap további küldését kénytelenek legyünk beszüntetni. Teljes tisztelettel
„Délbácska” kiadóhivatala.

Piaci árak szeptember 19-én:

Vágómarha Ia	—	—	9.—10.50
Borju	—	—	14.—17.—
Sertés	—	—	13.—15.—
Malac 4—6 hetes	—	—	—
Bárány	—	—	11.—13.—
Vágot hal	—	—	20.—25.—
Hé!	—	—	15.—20.—
Hal, apró	—	—	10.—14.—
Hízott lud kiló	—	—	17.—18.—
Sovány lud párja	—	—	90.—120.—
Fiatal lud párja	—	—	80.—100.—
Kacsa párja	—	—	50.—60.—
Pulyka pár	—	—	85.—100.—
Csirke, rántani való	—	—	35.—45.—
Tojás	—	—	1.—
Muhar széna	—	—	—60.—70
Szalma	—	—	—50

A DUNA VIZÁLLÁSA

Szeptember 16-án reggel	—	—	391
Szeptember 17-én	—	—	376
Szeptember 18-án	—	—	364
Szeptember 19-én	—	—	355
Szeptember 20-án	—	—	345
Szeptember 21-én	—	—	333
Szeptember 22-én	—	—	318
Szeptember 23-án	—	—	302
Szeptember 24-én	—	—	292
Szeptember 25-én	—	—	284
Szeptember 26-án	—	—	280
Szeptember 27-én	—	—	276
Szeptember 28-án	—	—	266
Szeptember 29-én	—	—	264

Hirdetőink figyelmébe!

Vasárnapi számunk részére hirdetéseket csak szombat délig, hétköznapokon pedig délután 5 óráig veszünk fel.

A „Délbácska” kiadóhivatala.

Szerkesztésért felel: TOMÁN SÁNDOR
Kiadó: „DELBÁCSKA” lapkiadóvállalat

Egy és fél tonnás

TEHERAUTO

jutányos áron eladó. Bővebbet a tulajdonosnál Archimandrita Rajića (Kereszt) ulica 18.

APRÓ HIRDETÉSEK

VILLA, amely 6 szobából, konyhából, mosókonyhából, cseledszobából, éléskamrából, angol kőzet, fürdőszobából, házmesteri lakásból, nagy pinceből és a többi szükséges mellékhelyiségből áll, vízvezetékkel és mely kuttal ellátva, villanyos megálló mellett jutányosan eladó. Megtekinthető naponta d. u. 3-5-ig a háztulajdonosnál, Futoski 1-3.

ABLAKÜVEG minden méret és mennyiségben legolcsóbban kapható Andrija Martinkónál, Saffarikova ulica 2., szemben a zsidó templommal. 1831-1-12

90 □-ös üres telek HÁZHELYNEK eladó Grobljanska (Alkotmány) u. 38. szám. Mita Cvetković.

Butorozott tiszta szoba csakis uri hölgynek KIADÓ Cim a kiadóban. 1-3

HIRDETÉSEK

Egy ügyes varrónő

és egy tanulóleány

felvétetik azonnal.

Grobljanska ulica 4. sz.

Varroda áthelyezés!

Értesitem a t. hölgyközönséget, hogy varrodámat a városhaza melletti átjáróház emeletére (Mocko cipésműhely felett) helyeztem át, ahol mindennemű felsőruha és fehérnemű varrását ezen-tul is legizlésebben és meglepően olcsón vállalom. Továbbra is szíves pártfogást kérek. Tisztelettel
Vékes Vera. 1-6

Egy 14-16 éves

mindenes fiu

felvétetik

I. Novisadi Dobozgyár

Barth Domonkos, Petar Zrinjskog u. 17.
1844-1-3

Eladó téglagyár.

Teljes felszereléssel és 16 hold ingatlannal, esetleg a félgyárra társ kerestetik.

Kalmár Pál, Temerin.

1827-1-3

FOJT kalapfestő-intézet

Női, férfi és gyermekkalapok alakítását vállalja az új formák szerint Festés minden színben Uj női és férfi kalapok

Novi Sad, Njegoševa u. 9.

Ha kiadó lakása van,

jelentse be nálunk és mi díjmentesen azonnal kiadjuk, Parnogmlina ulica 10. (Az udvarban.)

FISCHER VLADIMIR és TÁRSA

NOVISAD

Kralja Petra ulica 23. (az udvarban)
Telefon 364.

„HAFASOLID“ harisnyák és keztyűk nagykereskedése és

„KETTENMARKE“ (F. Peter's Nachfolger, Wien) gallérgyár gyári lerakata.

Csak nagyban! — Gyári árak!

FIGYELEM!

A bécsi Messén sikerült készpénzbevásárlásaim révén kiválóan előnyös áron több ezer darab legújabb divatu női és leánykabátokat, selyem és szövet utcai és estélyi toiletteket, mindennemű női szőrmebu tákákat, sportkabátokat beszerezni, melyeket

kiárusításszerű árban

bocsájtunk eladásra. Ezen előnyös vásárlásunk révén mindennemű szőrme áruk en gros áron kerülnek detailban is eladásra. — Ajánljuk ezenkívül férfi, fiu és gyermekruhákat, télikabátokat, raglánokat, városi bundákat rendkívül jutányos áron.

Roth Manó és Fiai, Novisad.

1766-1-3

Ha jól akar aludni, úgy tegyen agyába

sodronyágybetétet

amelyet méret után a legjobb és legtartósabb kivitelben

Kramer Testvérek

sodronyáru gyárában, Novi Sad, Mali Liman szerezhet be.

Teljes fűszerüzleti berendezés

jutányos áron eladó. Közelebbi felvilágosítás kapható:

Futaki ucca 71. szám alatt.

1828-1-2

Aktív rendkívül kedvező feltételek mellett a könyvvitelt megakarják tanulni, azok mielőbb jelentkezzenek. Rövid idő alatt teljes kiképzést nyernek. Érdeklődők a „FŐKÖNYVELŐ” címre írjanak, Pósfafiók szám 75

818-0

Ha soffőri vizsgát

rövid idő alatt olcsón és szakszerűen akarja letenni, úgy forduljon

Fellegi Józsefhez

Magyar u. 27. naponta d. u. 6-7-ig. Estélyi tanfolyam tervbe véve.

1824-1-6

Tanulóleányok

varrodába felvétetnek. — Cim: Parnogmlina 1845 ulica 10. 1-3

Borprések, szőlőzuzók, vetőgépek

és az összes mezőgazdasági gépek jutányos áron kaphatók

Zikmund és Tsa

gépgyár és vasöntödéjében, Novisad

Limán. — Telefonszám: 176.

1823-1

Tisztelettel értesitem a könyvkereskedő urakat, naptárarúsítókat és vásárosokat, hogy a

Regélő Bácsi Naptára Magyar Családi Naptár

elkészültek és azok szállítását megkezdtem.

A naptárak Novisadon készültek, és nem tévesztendő össze a külföldi kiadványokkal, mert a külföldi naptárak terjesztését a hatóságok ritkán engedélyezik és azok árusítása elé a helyi hatóságok — a kormány engedély esetleges megadása esetén is — rendszerint sok akadályt gördítenek.

A naptárak 140 oldal terjedelemben, 4° (kvart) alakban készültek, az ünnepek és vasárnapok

vörös nyomással,

pontos vásári és névnapjegyekkel, bőséges irodalmi és humoros tartalommal, alkalmi, névnapj és ünnepi köszöntőkkel, álmokkönyv, versesfüzet és „Panoráma” melléklettel, tömördek képpel és illusztrációval. Bolygók járása, időjárás, százesztendősvéendőmondó, Hold fényváltozása, Nap kelte és nyugta, Hold kelte és nyugta, külön rom. kath. és külön protestáns naptár-rész, görög keleti és izraelita naptár.

Dacára annak, hogy ezen naptárak kétszer oly nagy nagyságban jelennek meg, mint a többi magyar naptárak, árát rendkívül mérsékelten szabtam meg és viszonteladóknak nagy jutalékot adok.

Mivel a naptárak igen népszerűek és nagy kelendőségnek örvendenek, kérem, hogy b. megrendelésüket mielőbb sziveskedjenek átírni, hogy az elosztást megfelelően eszközölhessem. — Kiváló tisztelettel

Farkas József, Novisad, Željeznička ulica 30.

Telefon: 488.